

Sembla que ja 32 anys abans de J.C. a la Xina es jugava a una mena de futbol. S'ha de creure, ho indiquen gravats posteriors, que existia un joc de pilota, encara que probablement amb poques concomitancies amb el futbol d'avui dia.

La història d'aquest esport, genuïnament anglès, comença realment l'any 1863 quan a Londres es celebra una reunió per unificar criteris, de la qual sortirà la *Football Association*, iniciadora del futbol reglamentat.

I seran els industrials, enginyers, tècnics comercials i treballadors anglesos els qui l'aniran escampant per tot Europa.

Amb tota seguretat, a Espanya, fou a Huelva on es jugà primer. I a Catalunya a Palamós, cap al 1898. El 1899 es funda el F.C. Barcelona i el futbol prolifera arreu de Catalunya. L'any 1900 hi ha Federació Catalana.

LES ARRELS DEL FUTBOL MATARONÍ

Mataró, en pla seriós, trigaria bastant a veure futbol ben reglamentat. I resulta difícil de trobar-ne notícies fidedignes, perquè a la fi del segle l'esport era encara a les beceroles. La mitja dotzena de periòdics locals —*Diario de Mataró y Comarca, El Cronista, Costa de Llevant, El Liberal, El Nuevo Ideal, El Demócrata*— no parlaven pas d'esport. Els preocupava la política... Però el setembre de 1903 trobem una primera dada: A Pineda es juga un patit de futbol entre el Salud S.C. de Barcelona i el Llevant Club pinedenc, compost per estiuiejants i nois de la comarca; hi són invitats *dos jugadors de Mataró*, dels quals no s'especifica el nom.

EL PRIMER EQUIP: F.C. BARCELONA.

L'anterior detall demostra que el jovent mataroní jugava a pilota. Ho feia en general al Velòdrom, l'actual Parc Central, a l'esplanada rodona que hi existia, que evidentment no tenia pas les mides reglamentàries. Però ja hi havia qui es preocupava de donar-li suport.

Així, en una nota de premsa, llegim *La Junta Parroquial de Sant Joan i Sant Josep, dirigit pels Pares Escolapis, inaugura un pati d'esbarjo en un solar del carrer de Lepanto. Consta d'un extens solar amb tot el necessari perquè els nens, els diumenges a la tarda puguin dedicar-*

se a jocs propis de la seva edat, com les botxes, el criquet, foot-ball, etc... És evident que el futbol es popularitzava. La formació del F.C. Catalunya Mataró tingué com a base aquesta instal·lació. I va ésser el primer equip de futbol format a Mataró.

El dia 11 de febrer de 1911, el Catalunya Mataró juga a Vilassar de Mar amb l'equip d'aquella població (tots dos equips per primera vegada), amb victòria local per 2 a 0. Formaren el Vilassar, Almera, Lloveras, Casanovas, Bosch, Roig, Reixach, Prim, Reig P., Fàbregas, Gelpí, i Reig J. I el Catalunya alinià Fontrodona, Càndit, Valls, Duran, J. Farré, Carreras, Garriga, Pujol, Duran G. i Valls J. (només n'hem trobat deu d'esmentats). La curiosa literatura d'aquells temps explica també que *actuó de referee Ramon Vidal, que pareció dormir en todo el juego. Nuestra felicitación a los dos partidos (?); al Vilassar porque supo bombardear tan bien la fuerza enemiga y al Cataluña por lo bien que supo defenderse*. El 25 de març hi ha la revenja al Velòdrom de Mataró i guanya el Catalunya per 8 a 2.

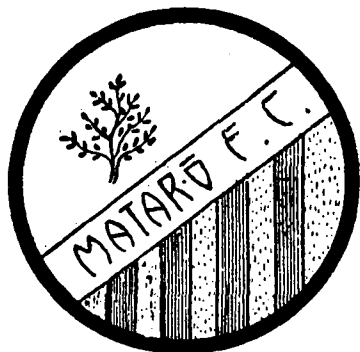
Passats uns mesos, diguem-ne formatius, a primers d'abril, el Catalunya Mataró estrena Junta Directiva, elegida per unanimitat. Salvador Garriga serà president, Lluís Valls, vice-president, Joan Ferrer, tresorer, Vicenç Borràs, secretari, i Gaspar Duran, capità de l'equip.

A VALLDEMIA TAMBÉ ES JUGA.

El mateix any també entra el futbol a Valldemia, on s'arranja un camp en els *hermosos patis*. El mes de juny l'equip del Col.legi hi jugarà contra el Catalunya, al qual guanyarà per 4 gols a 0.

Amb aquest motiu es va escriure *en el camp de Valldemia es demostrà que si els nois s'exerciten com a estudiants no queden pas ressagats pel que fa al foot-ball*.

Notem com tots els sectors socials s'anaven integrant en l'afecció al futbol.

Escut del Mataró F.C.

EL F.C. MATARÓ, SECCIÓ DEL FOMENT MATARONÍ, JA FA CAMP PROPI.

L'abril d'aquell mateix any 1911 neix el F.C. Mataró, constituït com a secció del Foment Mataroní. Serà l'aportació més important, més seriosa i amb més força organitzadora de cara a la promoció del futbol feta a Mataró en aquella època.

La Junta Directiva del Club, era presidida per Joaquim Soler (al cap de poc temps per Josep Soler i Moreu), acompanyat per Josep Ximenes, tresorer, Víctor Vives i Josep M. Bertran, vocals, i Antoni Cambra, secretari. Era capità del primer equip Josep M. Bertran, i en formaven part J. Soler, porter, L. Vives i J. Ximenes, defenses, V. Vives i J. Mirats, mitjos, i com a davanters A. Bartra, A. Cambra, J. Bertran, J. Cuadrada i J. Carbonell; eren reserves J. Rifà i S. Cambra.

El Club es proposà de seguida com a empresa principal la construcció d'un terreny de joc propi, a Rocafonda. Mentrestant, encara en el Velòdrom, es jugà contra el Catalunya el que fou el primer partit de la història entre dos equips locals, ben organitzats, però, per paradoxa, els equips es formaren només amb set jugadors per bàndol. Varen alinear-se Soler, Ximenes, Vives, Cuadrada, Mirats, Bartra i Bertran, pel Mataró, i Mas, Valls, Fontrodona, Garriga, Ferrer, Teixidó i Duran pel Catalunya. El joc acabà amb empat a tres.

El dia de Cap d'Any, primer de gener de 1912, es va inaugurar el nou terreny de joc del Foment Mataroní, situat on avui és Ronda d'Alfons X, des de la plaça d'Espanya fins a l'encreuament del passeig de Cabanelles i l'Esplanada, tocant a tot el llarg les parets del convent de les Caputxines.

Diu una nota de premsa *en el camp del Foment Mataroní es va jugar l'anunciat partit de futbol entre els dos clubs de la capital, 'Barcelona' i 'Català', organitzat pel Mataró F.C. per la inauguració i otorgar la 'Copa Mataró', donada pel Foment, ja que el Club estava afecte a l'entitat. Guanyà el F.C. Barcelona per 7 a 0. Les personalitats invitades a la Festa, la Junta del Foment i les representacions de la premsa ocuparen una bonica tribuna*.

El nou camp va fer créixer l'ambient i el F.C. Mataró va jugar partits amistosos amb els equips Sporting Catalunya, Barcino, Mercantil, Causal Salud, Gladiador, quart equip de l'Espanyol, tots de Barcelona. L'espectació era cada dia més gran.

Alguns dels primers jugadors de futbol matoronins en un partit de veterans.

Drets: Jaume Subirà, Piqué, Sans I, Camats, Tarragó, Gaspar Duran, Carbonell (Varela), Ramos, Sans II i Garriga. Asseguts: Cuadrada, Anselmo Gómez i Bancells.

ALTRES INTENTS.

Durant l'estiu d'aquell 1912 semblava que la importància que havia sabut adquirir el F.C. Mataró no havia pas de minvar. Tot al contrari, ja que incorporava a l'equip Bori i Fàbregas, dos jugadors barcelonins, que feren que el Mataró pogués guanyar per 4 a 1 el Valldemia, que *es un equip invencible*, com s'havia escrit.

En realitat Valldemia i Mataró eren els únics equips que desenvolupaven una constant activitat. El Catalunya estava declinant, ben segur per la reorganització del Santa Anna, que comptava amb moltes simpaties i que presidia Joan Duran, acompanyat en la Junta per Manuel Ramèntol, Manuel Fradera, Josep M. Pons i Antoni Fàbregas, capità de l'equip.

També apareix en aquest moment l'Stadium S.C., que jugava en el camp del Patronat de Sant Josep, al Camí de la Geganta, i que tindria moltes altes i baixes, però moments de força dinamisme i un bon equip, en el qual figuraven Briera, Mola, Esquerra, Planas, Guàrdia, Barbena, Serra, Martí, Sánchez, Cañellas, Roldós, etc.

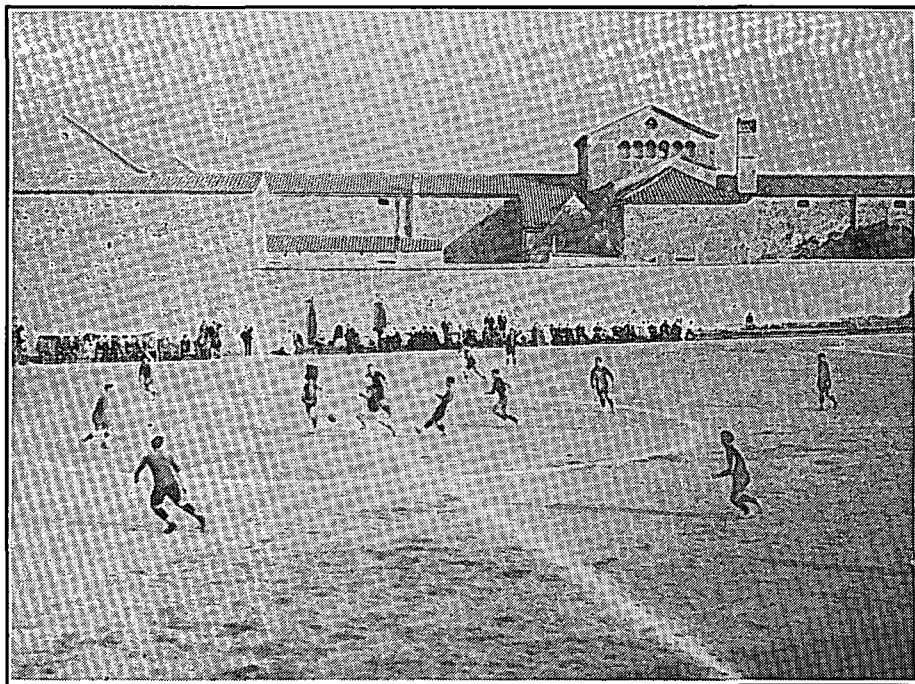
ILURO S.C. NEIX AMB GRAN EMPENTA.

L'any 1913 tindrà cabdal importància per al futur del futbol mataroní. El mes de febrer s'anuncia un partit de segons equips del Mataró F.C. i l'Iluro S.C.

L'Iluro S.C. sorgia promogut per jovent de molta empenta i dinamisme que es reunia diàriament en tertúlia a *La Valenciana*, cafè situat on avui hi ha la Granja Montells, a la Riera. El futbol era un dels seus temes predilectes.

Quan es tractà de formar el club varen tenir el suport decisiu de la gent de l'Esport Mataronès, entitat situada a la Rambla, fundada abans d'acabar el segle i amb activitats entre les quals no hi mancava l'esport.

En aquells moments s'acabava de formar a Mataró una representació del *Tir Nacional*, que presidiria Josep

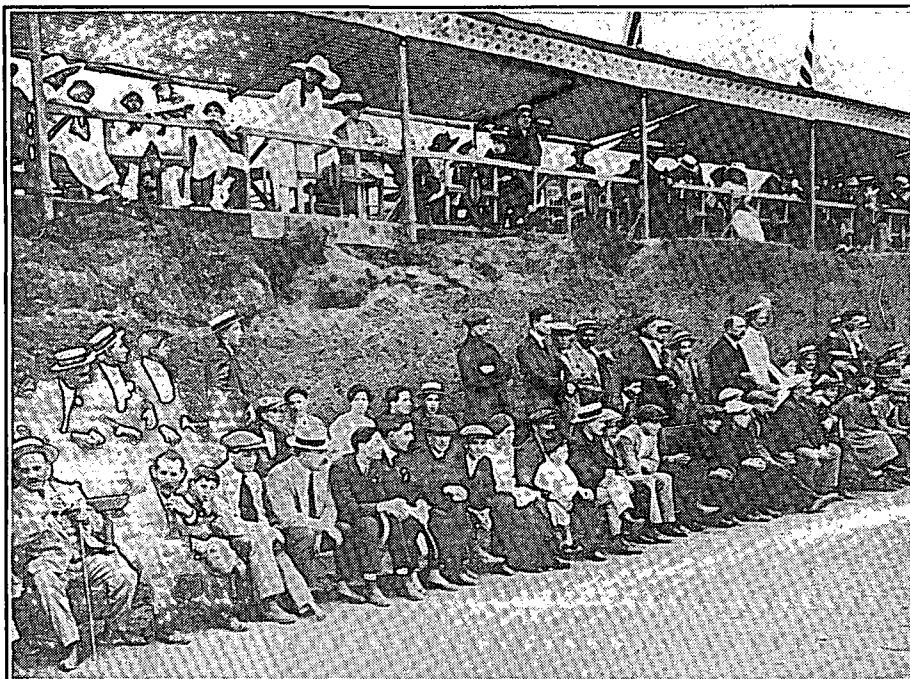

Camp de l'Iluro (1917). Foto MASMM

Gomis, amb vice-presidències per a Josep Fradera Pujol i Francesc Matas, i Junta formada pels senyors Gualba, Labori, Guafabens, Arañó, March, Klein, Fontanals i Baladia. Aquesta Junta va emprendre ben aviat la construcció d'un camp, projectat per l'arquitecte mataroní Goday, en el qual, a part del tir, havien de tenir-hi cabuda moltes altres activitats esportives i, entre elles, el futbol. S'hi *posarien bancs, com en el camp del F.C. Barcelona i tribunes per la presidència i premsa, amb el propòsit de poder competir amb els més reputats de la capital.*

Els primers mesos de 1913 ja s'hi treballava, mentre el jovent de l'Iluro S.C. reglamentava el seu futur amb la Junta presidida per Josep Serra Simon (en Met) i els seus companys Jaume Subirà, vice-president, Pelegrí Llurià, secretari, J. Parera, l'amo del cafè *La Valenciana*, tresorer, Joan Escapa, comptador, i Segimon Sala i Martí Fradera, vocals. Aquest darrer, a més, era el capità del primer equip.

La primera notícia esportiva que tenim de l'Iluro S.C. és el partit que abans ja hem esmentat, jugat pel segon equip contra l'equivalent del Mataró F.C., en el camp d'aquest darrer. No coneixem el resultat, però sí que sabem els titulars dels equips. Pel Mataró jugaren Rifà, Carbonell, Ximenes, Leonart, Cañellas, Miquel, Gómez, Costa, Bartra, Filbà i Nogueras, i per l'Iluro, Castro, Camats, *Paret*, Briansó, Piqué, Pou, Serra, Farré, Giménez, Majó i Alcaide. Com a àrbitre actuà Cuadrada, del Mataró, i com a *linesmens*, Subirà i Serra, de l'Iluro.

Tribunes del camp de l'Iluro (1917). Foto MASMM

El mes d'agost es juga en el camp anomenat per uns com del *Tir Nacional*, per altres de l'Iluro i també de l'Esport Mataronès. De fet, les tres entitats hi tenien la seva part.

L'Iluro va començar fent venir equips de renom com el Badalona, l'Espanyol, el tercer del F.C. Barcelona, i va anar a jugar a Terrassa. Tota aquesta activitat representava una certa rivalitat amb el Mataró F.C., que l'incitava a superar-se. Ja fitxaven alguns jugadors de fora.

Tant el Mataró com l'Iluro s'enfrontaven amb bons contrincants de Barcelona i de la comarca, i amb altres clubs mataronins, però eludien de jugar entre ells. Però les circumstàncies manarien.

LA PRIMERA COMPETICIÓ FEDERADA.

El novembre de 1914, el Mataró i l'Iluro començaven el primer campionat oficial, la competició federada anomenada Campionat de 2a. Lliga i de la Costa. Hi eren inclosos també el Bètulo, de Badalona, i l'Esbart, de Vilassar de Dalt, que era un molt bon equip.

L'Iluro era força superior i hauria quedat campió a no ser per la burocràcia, que va restar-li tots els punts per haver alineat el porter Salvi amb el nom de Casanovas. I va ser campió el Mataró F.C.

Volem esmentar, per a la història, la formació dels dos equips mataronins, amb l'afegitò irònic inserit pel *Diario de Mataró y su comarca*.

El Mataró, formado totalmente con jugadores 'nuestros', Tarragó, Mirats, Camats, Soler, Reyes, Casanovas, Sabater, Cuadrada, Garriga, Gómez y Pibernat, y el Iluro con los salidos 'turistas', salvo variación, Casanovas (sic), Lleonart, Bosch, Duran, Salas, Anglada, Pujol, Piqué, Giménez, Costa y Blanchart.

La rivalitat entre les dues afeccions va augmentar de to, encara que també hi influïen altres circumstàncies.

EL MATARÓ F.C. ES DISSOL.

Qui havia de suposar en aquell moment que el Mataró tingués tantes divergències socials i diferències internes, que ben aviat el farien desaparèixer com a club futbolístic.

L'estiu de 1915 feien explosió i el Mataró F.C. es dissol. En bona part pel pes de l'adhesió ciutadana vers la cada dia més forta personalitat de l'Iluro, que anava caminant cap a un lloc destacat en el context del futbol català.

El Diari de Mataró ja havia escrit força abans que es formà l'Iluro S.C., baix quina bandera es van eixoplugar els descontents del Mataró i els refractaris al seu pavelló...

La consolidació esplèndida de l'Iluro feia que molts jugadors seguissin aquella deserció esportiva. Hi havia problemes en l'ús del camp. I personalismes i dificultats socials portarien a la desaparició del més considerable peoner del futbol local. Uns anys després el senyor Josep Soler i Moreu, ex-president, en recordar-ho, s'expressava així: *Després d'aquesta època, quina podem dir que, fora de l'actual, fou la més florent per al futbol mataroní, vingué la dissolució del Mataró F.C. Al fondre's aquesta societat, l'Iluro es traslladà al camp mataroní, que continua posseint en l'actualitat. Els jugadors del Mataró es repartiren, i alguns es retiraren del futbol.*

Camp de la Mataronina (1917). Foto MASMM.

La Junta del Mataró en aquell moment era formada per Narcís Ricart, president, acompanyat del Dr. Riera i els senyors Soler, Cabot, Jutglar, Camps, Pérez, Pons i Simon.

COMENÇA UNA NOVA ÈPOCA.

La desaparició del Mataró i la consolidació de l'Iluro havien donat una nova dimensió al futbol mataroní. Però ningú no pot pas oblidar les arrels, algunes modestíssimes, que havien estat capaces de contribuir a l'exuberància de l'arbre en què es convertia l'Iluro. L'Stadium va reaparèixer durant uns pocs anys i seguia el futbol a Valldemia. Però els ilurencs havien quedat *amos i senyors* i feien honor a l'adhesió ciutadana.

L'Iluro S.C., l'any 1916, quedava campió *del Litoral*, jugava el primer encontre internacional amb l'Alemanya C.F. ...

La guerra europea portà estrangers a Barcelona i l'Iluro fitxà un alemany, Pablo Kuchenbeker, que fou un ídol, com també ho fou Josep Sans, vingut del F.C. Barcelona.

La utilització del camp que havia estat del Foment Mataroní i del Mataró F.C. va ésser un factor molt important per a l'èxit de l'Iluro. Aquesta circumstància fins i tot propicià la possibilitat no consolidada de la reparició del Mataró, jugant al camp del Tir Nacional que havia deixat l'Iluro.

El Sr. Jaume Baladia enfortia la Junta del Club, acceptant la presidència. Per primera vegada es viatja a Mallorca i es juga a Barcelona.

Sí, començava una nova època futbolística amb ambient d'eufòria. Serà una nova història de 75 anys, amb triomfs i depressions, alegries i desil·lusions. En parlarem una altra vegada. Queden aquí els inicis a Mataró d'una activitat esportiva que, aleshores, ningú no podia pas somniar que es convertiria en el gran fenomen del segle XX.

Josep Gomà i Carol